

θως εἰς τὴν σιδηρουργίαν καὶ τὴν ὀργανοπαικτικὴν ἢ καὶ εἰς ἀμφοτέρω (αἱ γυναῖκες τῶν Ἀτσιγγάνων ἐπαγγέλλονται καὶ τὸν ἐξηγητὴν τῆς μοίρας) κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν.): Φρ. Σάν Ἀτσιγγανος (ἐπὶ ρυπαροῦ καὶ ρακενδύτου) σύννηθ. Ὁ αὐτὸ τὸ σπῖτι μέσα εἶναι οἱ-ῖ-Ἀτσιγγάνοι (εἶναι ἀκάθαρτον) Κρήτ. || Παροιμ.

Τῶν Ἀτσιγγάνων ἡ κακία ἀπὸ σπέρας ὡς ταχεῖα (ὅτι τῶν Ἀτσιγγάνων ἡ ἐχθρὰ εἶναι βραχυτάτης διαρκείας καὶ γενικώτερον ἐπὶ τῶν ταχέως συμφιλουμενῶν) Κρήτ. Ἄν ἔχ' ὁ σκύλλος σπῖτιν, ἔχει καὶ Ἀτσιγγανος προφήτην (ὅτι οἱ Ἀτσιγγανοὶ εἶναι ἄθρησκοι) Κάρπ. Ἡ-ῖ-Ἀτσιγγανους ἴσαμι ποῦ ἔχ' πιτιμέζ' δὲν τσοιμάτι (ἐνεκα τῆς λαιμαργίας του) Λέσβ. Συνών. Γύφτος, Κατσιβέλος. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. τ' Ἀτσιγγάνου Κάρπ. Ἀτσιγγάνας μνημεῖο Χίος. 2) Σιδηρουργὸς Ἄνδ. Σύμ. κ.ά.: Ἄσμ.

Καὶ τὸ στρατὶ τοῖς ἔβγαλε 'ς ἐνοῦς Σιγγάνου πόρτα, ὦρα καλὴ σ', Ἀσίγανε, τί φτεῖάν' τί μαστορεύεις; Ἄνδρ. Συνών. Γύφτος. 3) Ρυπαρὸς, ἀκάθαρτος σύννηθ.: Εἶναι Ἀτσιγγάνα 'ς τὸ νοικοκυρεῖο της σύννηθ. Εἶναι Ἀτσιγγάνα ποῦ δὲ δίνει σκύλλος 'ς τὴ γούρνα τῆς νερό Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀτσαλιάρικος 1. β) Ρακενδυτος σύννηθ. Συνών. κουρελῆς. 4) Ἄνθρωπος φιλάργυρος, γλίσχρος Κρήτ. (Μεραμβ. Σητ. κ.ά.) Πελοπν. (Τεγ.) Ρόδ. κ.ά.: Ἀπὸ 'κειονὰ τὸν Ἀτσιγγάνο δὲ ζητήξῃς παρὰδες; Κρήτ. Ἀδικο νὰ τὸν εὔρη τὸν Ἀτσιγγάνο, δὲ δὲ δίδῃ τ' ἀρέλου δου νερό! Κρήτ. (Σητ.) 5) Ἐπὶ προβάτου, τὸ ἔχον μαλλίον ἀνάμεικτον λευκὸν καὶ μέλαν Νάξ. 6) Τὸ φυτὸν δαῦκος ὁ εὐγευστος (daucus gutatus) τῆς τάξεως τῶν σκιαδανθῶν (umbelliferae) Θεσσ. (Λάρισ. Τρίκκ.) Συνών. ἄγριο καρότο.

β) Ἐπιθετικ. 1) Ὁ περὶ τὰ ἐδέσματα ἐκλεκτικὸς, ὀλιγοφάγος Θεσσ. Στερελλ. (Αἰτωλ.): Ἀτσιγγανους ἀνθρουπους, πιρ' μέν'ς νὰ βάλ' κρεῖας; Αἰτωλ. Δὲν τρώει τοῦ μπλάρ' π' ἀγόρασα, εἶναι ἀτσιγγάνου αὐτόθ. 2) Ἰσχνός, λιπόσαρκος Θεσσ. (Ζαγορ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Καλοσκοπ.): Ἡ θυγατέρα μ' ἔν' ἀτσιγγάν', γιατί δὲν τρώει Καλοσκοπ. Ἀτσιγγάνου γ'ρουν' Αἰτωλ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄτρωφος 1.

ἀτσιγγανόσκατο τό, ἀμάρτ. ἀτσιγγανόσκατο Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ὄν. Ἀτσιγγανος καὶ τοῦ οὐς. σκατό.

Μόνον μετὰ τοῦ ρ. κάμνω εἰς φρ. ἀρατικάς: Μονρέ, μὰ ποῦ νὰ κάμῃς ἀτσιγγανόσκατα, εἶδα σοῦ 'καμα καὶ δὲ δὲ κάνεις;

ἀτσιγγανοφορεμένος ἐπίθ. Χίος 'τσιγγανοφορεμένος Χίος.

Ἐκ τοῦ ὄν. Ἀτσιγγανος καὶ τοῦ φορεμένος μετοχ. τοῦ ρ. φορῶ.

Ὁ φορῶν ἐνδύματα οἶονεἰ Ἀτσιγγάνου, ἀκάθαρτα ἔνεκα πένθους: Ἄσμ.

Καὶ μπαινοβγαίνει ἡ μάνα της 'τσιγγανοφορεμένη.

ἀτσιγγρωτος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.) ἀτσούγγρωτος Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπ. *τσιγγρωτός < τσιγγρώνω.

1) Ὁ μὴ κλαυθμυρίζων Πόντ. (Κερασ.) 2) Μεταφ. ὁ μὴ παραπονούμενος, ὁ μὴ μεμψιμοιρῶν ἐνθ' ἑαυτ. 3) Ὁ μὴ ἐκδηλῶν τὴν δυσαρέσκειάν του διὰ μορφασμῶν, αὐτὸς ποῦ δὲν κατσουφιάζει Πόντ. (Χαλδ.)

ἀτσιίδα σύννηθ. ἀτσιίδα Πελοπν. (Χατζ.) ἀτσ'δὲ Πάρ. (Λεῦκ.) ἀτσιίδα Τήν. Χίος ἀτσιίδα Τήν. (Κώμ.) ἀτσιίδα Ἰκαρ. Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἰκτίς διὰ τῆς αἰτιατ. ἰκτίδα. Διὰ τὴν

τροπὴν τοῦ κτι εἰς τσι πβ. καὶ γαλακτίς-γαλακτίδα-γαλατσιίδα. Πβ. Κορ. Ἄτ. 4, 38. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Εἶδη τοῦ γένους τῶν ἰκτίδων (mustelidae) τῆς τάξεως ἀρπακτικῶν (rapaces) καὶ ἰδίᾳ 1) Ἰκτίς ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους (mustela foenna) Νάξ. (Ἀπύρανθ. Φιλότ. κ.ά.), συνών. νυφίτσα, καὶ ἰκτίς ἡ ὀρεοδιαίτος (mustella Martis) Ἀμοργ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Ἰων. (Κρήτ.) Κύθν. Νάξ. (Ἐγκαρ. Κορων.) Πάρ. Σέριφ. Σῦρ. Τήν. Χίος, συνών. κουνάβι. 2) Ἀλώπηξ Ἰκαρ. Συνών. ἀλεποῦ. 3) Μετων. ἄνθρωπος ἔξυπνος Πελοπ. (Κόρινθ. Χατζ.) Συνών. ἀτσιίδα. [**]

ἀτσιδῆ ἡ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀτσιίδι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ῆς.

Δέρμα (θὰ ἐσήμαινε κατ' ἀρχὰς τὸ δέρμα τῆς ἰκτίδος καὶ ἔπειτα κατὰ συνεκδοχὴν ἐδήλωσε πᾶν ἐκδερόμενον δέρμα): Φρ. Βγάζω τὴν ἀτσιδῆ (ἀποθνήσκω ἢ ἀπισχναίνωμαι).

ἀτσιδῆρις ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀτσιδῆ καὶ τῆς καταλ. -ῆρις.

Ἐμπορος δερμάτων ἰκτίδων.

ἀτσιίδι τό, Θράκ. (Σηλυβρ.) Κρήτ. Κωνπλ. Πελοπν. (Λακων. Μάν.) Ρόδ. κ.ά. ἀτσιδ' Ἀθ. Σάμ. κ.ά. ἀτσι Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀτσιίδα. Ὁ τύπ. ἀτσι ἐκ τοῦ ἀτσι.

1) Ἀτσιίδα 1, ὁ ἰδ., Θράκ. (Σηλυβρ.) Κωνπλ. Πελοπν. (Λακων.) Ρόδ. Σάμ.: Φρ. Γίνομαι ἢ εἶμαι ἀτσιίδι (ἔχω ἰσχυρὰν ὑγίαν) Κρήτ. 2) Εἶδος μύρμηκος ἐκ τῶν φωλεονότων εἰς τὰ δένδρα καὶ δακνόντων Κρήτ.

***ἀτσιδόκεδρος** ὁ, ἀτσιδόκεδρος Χίος.

Ἐκ τῶν οὐς. ἀτσιίδα καὶ κέδρος.

Ἡ ἀγρία ἄρκευθος ἔχουσα φύλλα ἀκανθώδη, ἀκιδωτά, ἄρκευθος ἡ ὀξύκεδρος (juniperus oxycedrus).

ἀτσιδοκομμένος ἐπίθ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀτσιδοκόβομαι.

Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον εἶθε νὰ κόψῃ, νὰ πνίξῃ ἡ ἀτσιίδα: Σκάσε πῆ, ἀτσιδοκομμένο, 'γὰ θὰ σὲ πιάσω καὶ θὰ σὲ χτυπήσω χάμαι νὰ σκάσῃς! Ἦρθεν ἕνας ἀτσιδοκομμένος πετεινὸς κ' ἔξε λόγιασε τζ' ὄρνιθες. Συνών. ἀτσιδολαβωμένος.

ἀτσιδολαβωμένος ἐπίθ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀτσιδολαβώνομαι.

Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον εἶθε νὰ λαβώσῃ, νὰ πνίξῃ ἡ ἀτσιίδα, ἐπὶ τῆς ὄρνιθος: Ἀπόθεν ἤκραξεν ἡ ἀτσιδολαβωμένη 'λυσεν ἡ καρδιά μου (ἐλύθη ἡ καρδιά μου, ἐτρόμαξα, διότι τὸ λάλημα τῆς ὄρνιθος ὡς ἀλέκτορος θεωρεῖται κακὸς οἰωνός).

ἀτσιδομαγγανιά ἡ, ἀμάρτ. ἀτσιδομαγανιά Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐς. ἀτσιίδα καὶ μαγγανιά.

Παγὶς πρὸς σύλληψιν ἰκτίδων: Στήνω ἀτσιδομαγανιά.

ἀτσιδομούρης ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐς. ἀτσιίδα καὶ μούρη.

Ὁ ἔχων τὸ πρόσωπον ὀξύ, οἶονεἰ ἰκτίδος.

ἀτσιδοπέραμα τό, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐς. ἀτσιίδα καὶ πέραμα.

Τόπος διόδου τῶν ἰκτίδων.

ἀτσιδόπετρα ἡ, Χίος.

Ἐκ τῶν οὐς. ἀτσιίδι καὶ πέτρα.

*Ἀτσαχας 1, ὁ ἰδ.

